

โอกาสและความก้าวหน้า “เศรษฐกิจดิจิทัล” ของไทย

ปัจจุบันรัฐบาลไทยกำลังตั้งเป้าหมายที่จะวางนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลด้วย พ.ร.บ. ชุดกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนั้น การนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงบทเรียนสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว จึงน่าจะเกิดประโยชน์ต่อการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ จากผลการจัดกลุ่ม “โอกาสและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศต่างๆ” ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ ในรูปแบบ “ดัชนีดิจิทัลวิวัฒน์” (Digital Evolution Index : DEI) โดย The Fletcher School at Tufts University ได้แบ่ง ๕๐ ประเทศชั้นนำตามระดับความก้าวหน้าทางดิจิทัลและโอกาสในการพัฒนาเป็น ๔ กลุ่ม คือ ๑. Stand Out (กลุ่มโดดเด่น) ๒. Stall Out (กลุ่มชะงักงัน) ๓. Break Out (กลุ่มอุบัติใหม่) ๔. Watch Out (กลุ่มเฝ้าระวัง) ซึ่งไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มอุบัติใหม่ (Break Out) ที่ถึงแม้ระดับความก้าวหน้าอาจยังไม่สูงมากนักในปัจจุบัน แต่คาดการณ์ว่าน่าจะมีโอกาสก้าวขึ้นไปอยู่ในกลุ่มโดดเด่นได้ต่อไปในอนาคต...

ทั่วโลกเริ่มเข้าสู่ “เศรษฐกิจดิจิทัล (The Digital Economy)” โดยมีการคาดการณ์ว่า ผู้บริโภคในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีการใช้จ่ายผ่านระบบออนไลน์มากกว่าในอเมริกาเหนือ ประกอบกับ ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ตั้งเป้าหมายที่จะวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของไทยให้ก้าวไปสู่โลกยุคดิจิทัลที่ไร้พรมแดนผ่านทาง “นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Policy)” ซึ่งได้มีการผ่านความเห็นชอบร่าง พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้องกับชุดกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล จากคณะรัฐมนตรีแล้วทั้งสิ้น ๑๐ ฉบับ ถึงแม้จะมีผลตอบรับในทางบวก แต่ก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่า ชุดกฎหมายนี้ใช้วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นข้ออ้าง เพื่อให้อำนาจแก่รัฐในการจัดสรรทรัพยากรมากเกินไป ซึ่งอาจละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ดังนั้น ผลการจัดกลุ่ม “โอกาสและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศต่างๆ” ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ ในรูปแบบของ “ดัชนีดิจิทัลวิวัฒน์” (Digital Evolution Index : DEI) โดย The Fletcher School at Tufts University สถาบันชั้นนำทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสหรัฐฯ เป็นผู้พัฒนาขึ้น น่าจะถูกนำมาใช้เป็นแหล่งข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ทั้งด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน และใช้เป็นบทเรียนสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของประเทศต่างๆ ในการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้เป็นอย่างดี

๔ กลุ่มประเทศจาก “ดัชนีดิจิทัลวิวัฒน์”

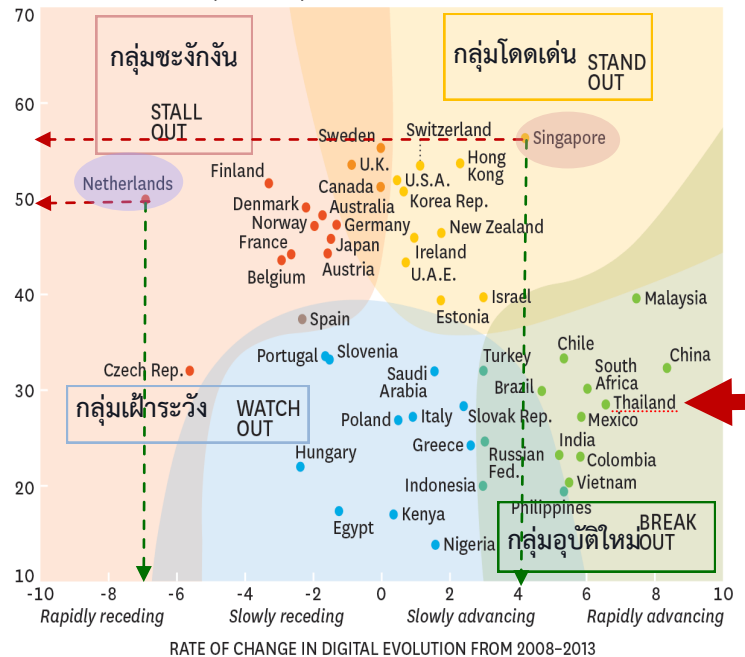
ผลที่ได้ของดัชนีฯ ได้จัดกลุ่ม ๕๐ ประเทศชั้นนำที่มีจำนวนผู้ใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต และมีโครงสร้างเศรษฐกิจดิจิทัลสูงสุดตามระดับความก้าวหน้าทางดิจิทัลและโอกาสในการพัฒนา โดยแสดงในแผนภาพซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. Stand Out (กลุ่มโดดเด่น) กลุ่มประเทศผู้นำของการพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาระดับสูง ทั้งจากที่ผ่านมามาในอดีตและโอกาสต่อไปในอนาคต อาทิเช่น สิงคโปร์ ฮองกง สหรัฐฯ เกาหลีใต้ ฯลฯ

๒. Stall Out (กลุ่มชะงักงัน) กลุ่มประเทศที่เคยประสบความสำเร็จในการพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลในอดีตที่ผ่านมามาก แต่กำลังประสบปัญหาจนอาจทำให้กลายเป็นล้าหลังต่อไปได้แก่ บางประเทศในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ยุโรปเหนือ และยุโรปตะวันตก ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ฯลฯ

COUNTRIES ARE BUILDING DIGITAL CAPACITY AT UNEVEN RATES
A group of 50 countries reveals four main areas of digital readiness.

HOW COUNTRIES SCORED ACROSS FOUR FACTORS ON THE DIGITAL EVOLUTION INDEX (OUT OF 100)

SOURCE DIGITAL EVOLUTION INDEX, THE FLETCHER SCHOOL AT TUFTS UNIVERSITY

HBR.ORG

๓. Break Out (กลุ่มอุบัติใหม่) กลุ่มประเทศที่มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลสูง ซึ่งถึงแม้ระดับความก้าวหน้าอาจยังไม่สูงมากนักในปัจจุบัน แต่มีโอกาสก้าวขึ้นไปอยู่ในกลุ่มโดดเด่นได้ต่อไปในอนาคต เช่น จีน อินเดีย มาเลเซีย บราซิล เวียดนาม ฟิลิปปินส์ รวมถึงไทย

๔. Watch Out (กลุ่มเฝ้าระวัง) กลุ่มประเทศที่กำลังเผชิญกับทั้งโอกาสและความท้าทาย ซึ่งบางประเทศอาจก้าวข้ามข้อจำกัดไปได้ด้วยนวัตกรรมและมาตรการชดเชยต่างๆ ขณะที่บางประเทศก็อาจต้องหยุดชะงักอยู่กับที่ไปอีกนาน อาทิเช่น รัสเซีย ไนจีเรีย อียิปต์ เคนยา กรีซ อิตาลี ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ อินโดนีเซีย ฯลฯ

๔ ปัจจัยในการคำนวณ “ดัชนีดิจิทัลวิวัฒน์”

- ◆ demand-side factors (ปัจจัยทางอุปสงค์) แนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภค ด้านการเงิน อินเทอร์เน็ต รวมถึงความรู้เกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์
- ◆ supply-side factors (อุปทานของตลาด) การเข้าถึงการปฏิบัติตาม และการทำธุรกรรมเกี่ยวกับโครงสร้าง
- ◆ innovations (เทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้ประกอบการ) ผู้ประกอบการ เทคโนโลยี การระดมทุน ขอบเขตของปัญหา และการเริ่มต้นของวัฒนธรรมและความคิด
- ◆ institutions (แรงสนับสนุนและภาวะเอื้ออำนวยของภาครัฐ) ประสิทธิภาพของรัฐบาล บทบาทของภาคเอกชน กฎหมาย กฎระเบียบ และการส่งเสริมระบบดิจิทัล

กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์ และเนเธอร์แลนด์

ทั้งสองประเทศอยู่ใน ๑๐ อันดับแรกของประเทศที่มีระดับคะแนนจากการคำนวณดัชนีดิจิทัลวิวัฒน์ หรือ DEI สูงที่สุดโดยสิงคโปร์ได้ ๕๕ คะแนน และเนเธอร์แลนด์ ๕๐ คะแนน แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงใน ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๕๕๖) กลับพบว่าทั้งสองประเทศถูกจัดให้อยู่กันคนละกลุ่ม เนื่องจากบริบทด้านการพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความแตกต่างกัน

- ◆ สิงคโปร์ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มโดดเด่น (Stand Out) ซึ่งมีความก้าวหน้าด้านการพัฒนาระดับโลกในโครงสร้างพื้นฐาน

ทางดิจิทัลผ่านความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อคงเป็นประเทศศูนย์กลางการสื่อสารในระดับภูมิภาคผ่านการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สังเกตได้จากระดับความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจดิจิทัลถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลาง อยู่ระหว่าง Slowly advancing และ Rapidly advancing (จากแผนภาพ)

- ◆ เนเธอร์แลนด์ ในช่วงปลาย พ.ศ.๒๕๕๓ รัฐบาลดัตช์มีมาตรการที่เข้มงวดในการลดการลงทุนในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล จึงถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มชะงักงัน (Stall Out) และมีระดับความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจดิจิทัลลดลงอย่างรวดเร็ว อยู่ระหว่าง Slowly receding และ Rapidly receding (จากแผนภาพ)

จุดสมดุลเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย

ส่วนไทยซึ่งอยู่ในกลุ่มอุบัติใหม่ (Break Out) มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลสูง ถึงแม้ในปัจจุบันระดับความก้าวหน้าอาจยังไม่สูงมากนัก แต่หากไทยสามารถหา “จุดสมดุล” ระหว่างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งการสร้างโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมนั้น ต้องสร้างให้ผู้เล่นในตลาดสามารถแข่งขันกันได้ อย่างเต็มที่ พร้อมกับให้ความสำคัญในประเด็น ความมั่นคงในโลกไซเบอร์ ความมั่นคงของรัฐบาล และสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยเสริมสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของระบบการใช้งานไปพร้อมกับการส่งเสริมมาตรฐานความปลอดภัยผ่านการพิจารณาร่างชุดกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างรอบคอบ โดยฟังความคิดเห็นจากทั้งภาคเอกชน และประชาสังคม ประกอบกับ ศึกษากรณีตัวอย่างจากประเทศอื่น เพื่อเป็นบทเรียนสู่ความสำเร็จให้ไทยเป็นประเทศเศรษฐกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนโดยเศรษฐกิจดิจิทัลได้ ทั้งนี้จะเป็นการส่งเสริมให้การผลิต การขาย และการบริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อันเป็นหนทางก้าวขึ้นไปอยู่ในกลุ่มโดดเด่น (Stand Out) ได้ในอนาคต...

ข้อมูลอ้างอิง

- Where the Digital Economy Is Moving the Fastest, FEBRUARY 19, 2015, <https://hbr.org/2015/02/where-the-digital-economy-is-moving-the-fastest>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC weekly focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....